

Broj 129. prosinac, 2021.

GLASNIK

Kotorvaroškog kraja

*Čestit i blagoslovljen Božić
i sretna Nova 2022. godina!*

Božićna čestitka

U duhu radosne poruke Isusova rođenja, koja obnavlja i hrabri pred svim životnim izazovima, potičući istinske vrijednosti ljubavi i pomirenja te međusobnoga poštovanja, svima vama želim sretan i blagoslovljen Božić i sretnu, uspješnu i blagoslovljenu te mirom i zdravljem ispunjenu Novu 2022. godinu!

Fra Zoran Mandić, župnik

Izdavač:

Župni ured Rođenja B. D. M.

78220 Kotor Varoš

Tel./fax: 051 785 050

E-mail: mladi-kotorvaros@blic.net

www.kotorvaroskadolina.com

Redakcija: Viktorija Barišić, Luca Koroman, fra Zoran Mandić, fra Anto Šimunović, fra Petar Karajica, fra Marko Bandalo, fra Stipo Karajica, fra Stipo Marčinković

Glavni urednik: Fra Zoran Mandić

Tehnička obrada: Viktorija Barišić

Tiraž: 300 primjeraka

Tiska: "JU Centar za kulturu, sport i informiranje" Kotor Varoš

CIJENA: 2 KM

Gospojina i Rokovo

Može se činiti da su sva Rokova ista, ali nije tako. Svako ima svoje posebnosti, svoju dušu. I ne počinje Rokovo mjesecu kolovozu. Za nas Rokovo počinje u ožujku ili travnju. Tada se kuju planovi kako uskladiti obveze i želje. I gotovo uvijek se naše želje ostvare. Pristizemo svojim kućama i svakim danom nas je sve više. Žega ali ne smeta. Počinje Trodnevnica Gospi. Sa svih strana auti, pješaci, djeca, ujac, časne. Prvi dan pod legendarnom lipom. Misno je slavlje predvodio fra Zoran Mandić, župnik, kao i drugi dan trodnevnice. Pridolaze naši domaći ujac. Fra Zoranu laknulo, dobio krila: treću večernjicu predslavio fra Marko Bandalo.

Stigli hodočasnici iz Podmilačja. Na Gospojinu od jutarnjih sati živo. Prvu misu slavio je župnik fra Zoran

Mandić a glavnu Robert Slišković. Mnoštvo pobožno, raspjevano u hladovini. Sve se pamti. I pjesma zvona što se razliježe, pjesma narodne duše, nadahnuta propovijed dragoga nam gosta. I njemu se nešto čudno dogodilo. Nije očekivao ovoliko mnoštvo, sabranost, poniznost. Bez ustručavanja obećava da će još koji puta svratiti. Hvala mu! Svečani blagoslov i narod se razilazi. Pješaci iz Podmilačja odoše niz Vinišće. Tko nije pješačio ili uz Vinišće ili niz Vinišće ne zna koja je to blagodat. Treba to doživjeti: prepričati se ne da. Pred misu uočnicu sv. Roka pitam: „Rođo, kako je bilo, koliko vas je stiglo“? Stiglo nas je petnaestak, super smo stigli. I sam vidim da je uglavnom mladárija. Pred misu žega malo popušta. Hvala Bogu ima hlada. Fra Marko Bandalo prihvatio ponudu. Kako i ne bi. Velika je to čast i nama i njemu. Naroda pristiglo a Podbrdci groblje uredili. Večer za pamćenje. Fra Zoran, Fra Pero, Fra Mišo, Fra Robert i fra Juro.

Jutarnja misa na Rokovu. Fra Zoran. Tiha misa budi dušu. Svakako koji puta treba biti na tihoj misi. Još uvijek osjećam ljepotu tihe mise fra Zdravka Dadića iz Sopnice na Sokolinama prije nekoliko godina.

U 11.00 ponovno fra Marko Bandalo. Nadahnut. Narodnim razumljivim jezikom drži govor na gori: Hvala Bandalo. Pomažu mu fra Petar, fra Zoran, fra Mišo, fra Juro, fra Vinko i fra Robert. Sad još više naroda, svečani blagoslov. Fra Zoran zahvaljuje svima koji su svratili, koji su pomagali, propovjedniku, organizatorima, svima pristiglima i dirljiv oproštaj i savjet za odlazak, za strpljivost i želje za nove susrete u rodnom kraju.

Jer nema raja bez rodnoga kraja!

Mato Kljaić (Pejavić)

Misa na Otarišću

Postala je tradicija da se Zabrdci, kao i njihovi prijatelji i rodbina, okupljaju na brdu iznad Zabrđa koje zovu Otarišće. Prije nekoliko godine postavili su zavjetni križ kojeg je tada blagoslovio fra Anto Šimunović, tadašnji jajački gvardijan. Na zamolbu većine Zabrđaca uoči Velike Gospe imamo sv. Misu na tom, za njih važnom mjestu. Po predaji, još od turskih vremena na tome mjestu slavila se sv. Misa. Janko Topalović (Tome Rokina) je ove godine donio i postavio solarno osvjetljenje koje daje poseban ugođaj.

I ove godine okupilo se oko 150 vjernika na Otarišću na sv. Misi, a potom i na druženju i užini za sve pristigle. Sv. Misu predvodio je fra Zoran, župnik. U kratkoj propovijedi sve je pozvao na zajedništvo; kako u molitvi tako i u životu bilo gdje da žive.

Viki

Sveta Misa kod križa u Kotorišću

Na svetkovinu Uzvišenja sv. Križa, Patrona provincije Bosne Srebrene imali smo svetu Misu kod Križa u Kotorišću. Sveta Misa je počela u 17.00, a predslavio je župnik fra Zoran. Okupilo se 29-oro župljana vjernih tradiciji i molitvi kod Križa.

Fra Zoran je u svojoj propovijedi spomenuo da sva povijest čovječanstva protječe u znaku križa i da je svaki ljudski život u određenom smislu i križ. A, križ je mjesto pobjede, a ne poraza. Križ je izvor života, a ne smrti. Križ nije samo simbol, sveti znak - križ je život. Iz križa izvire život za Krista i za svakog čovjeka. Križ postaje izvor najveće ljubavi, kad je iz ljubavi prihvaćen. Tada je to blagoslov za čovjeka i za svijet.

Na kraju sve Mise obitelj Antunović pozvala je prisutne na kavu i prijateljsko druženje.

Viki

Patron župe - Mala Gospa

Mala Gospa je blagdan rođenja Blažene Djevice Marije. Svake godine slavi se 8. rujna. Mala Gospa, iako nije zapovjedni blagdan, vrlo je omiljen u narodu. Toga dana mnogi hodočaste u Marijanska svetišta ili barem odu na svetu

Misu. Kod nas mnoge župe i mjesta imaju za zaštitnicu Malu Gospu.

Mala Gospa je i pokazatelj: ako je toga dana lijepo vrijeme, bit će cijeli mjesec lijepo. To je bitno, jer ljeto jenjava, a vrijeme je ubiranja jesenskih plodova.

Na Malu Gospu 8. rujna 2021. godine slavili smo svečanu svetu Misu u 11.00 sati u kotorvaroškoj ljepotici na čast rođendana Blažene Djevice Marije, Zaštitnice naše župe.

Svima nam je poznato da su ljetni praznici već prošli, započela je škola, ljudi su se vratili na svoja radna mjesta i sve je nekako krenulo svojim uobičajenim tijekom. Korona nas opet plaši, opet maske na lice, razmak – odstojanje (distanca). Nadajmo se boljemu.

Svečano misno slavlje predvodio je fra Marko Bandalo uz koncelebraciju fra Vinka Markovića, gvardijana jajačkog samostana i fra Zorana Mandića. Na euharistijskom slavlju sudjelovalo je sedamdesetak vjernika.

Viki

Obljetnica kalvarije i stradanja

Dana 2.10.2021.godine u selu Baščina okupili smo se kod spomen obilježja "Baščinska spilja" kako bi obilježili 29. obljetnicu početka masovnog progona Hrvata kotorvaroške doline. Čuvanjem sjećanja i odavanjem počasti svim žrtvama i stradalnicima na tom putu kalvarije sprječavamo ponavljanje takvog stradalništva u budućnosti.

Svetu Misu predvodio je fra Marko Bandalo uz koncelebraciju fra Zorana Mandića. Bio je prisutan veći broj vjernika.

Kao i svih prethodnih godina Ekipa kod kipa pripremila je ručak za sve nazočne.

Zoran Piličić

Proslava blagdana sv. Franje Asiškog

Dana 4.10.2021. godine u župi Vrbanjci proslavili smo blagdan sv. Franje Asiškog, zaštitnika župe.

Svetu misu predvodio je vlč Marko Vidović, sin ove župe uz su slavitelje: fra Zorana Mandića, vlč. Adolfa Višatickog i fra Marka Bandala.

Ova, u ratu napačena i stradala župa, koja je prije rata imala više od 3000 župljana, a sada broji svega nekoliko desetaka, nije klonula duhom. Njezini župljani, koji su se i danas okupili u velikom broju došavši sa svih strana svijeta, neumorno rade na obnovi svojih ognjišta i čuvanju svoje kulturne, duhovne i vjerske baštine. Na taj način, na svojim urušenim i razorenim ognjištima grade još čvršće temelje - temelje jake i neuništive volje, duha i nade.

Za sve prisutne vjernike Vrbanjčani su pripremili ručak u dvorištu crkve.

Zoran Piličić

29. obljetnica stradanja i progona Hrvata iz Kotor Varoša

U subotu 16. listopada 2021. u Kotor Varošu smo, dostojanstveno i s pijetetom prema žrtvama, obilježili 29. obljetnicu stradanja i progona Hrvata iz kotorvaroške doline. A, 17. listopada 1992. je dan kada je nekoliko tisuća preostalih Hrvata, poslije četveromjesečnih teških borbi, pogibije i stradanja u obrani svojih domova, moralo napustiti svoja stoljetna ognjišta i otići u nepoznato. Kalvarija je to kojoj nema i ne smije biti zaborava. Dužni smo prema žrtvi branitelja, njihovih obitelji, a za pokoljenja koja ostaju, sačuvati u sjećanju i zajedničkoj memoriji te tragične događaje. Ne da se bilo komu svetimo, već da se takvo zlo i

negiranje čovjeka i njegovog bića nikada više ne ponovi. Nikada ne smijemo odustati od traženja istine i kažnjavanja onih koji su počinili teški i nečovječni zločin nad nenaoružanim civilima. Komemoracija hrvatskim žrtvama kotorvaroške doline ne smije biti poziv na mržnju, nego molitva za pokoj duša tih žrtava i čuvanje spomena na njihov život i smrt.

Tisuće prognanih, 174 ubijena Hrvata, nekoliko stotina ranjenih i zatočenih trajna su obveza nama živima da čuvamo sjećanje i spomen na njihovu žrtvu.

Zoran Piličić

Svi Sveti u Kotorvaroškoj kotlini

Blagdan Svih Svetih obilježavamo svake godine kada se sjećamo svojih pokojnih, kada im odajemo poštovanje, sjećamo se njihovih dobrih dijela, njihove ljubavi i osjetimo silnu tugu i nostalgiju zašto još nisu tu s nama.

Naša kotorvaroška kotlina - sve tri župe imaju 18 grobalja. Na svakom groblju održana je sveta Misa. Ove godine na misama po grobljima sudjelovalo je više vjernika nego godinu prije. Lani se manje kretalo i putovalo zbog pandemije. Najviše vjernika posjetilo je i obišlo groblje Zabrdje i Podbrđe. Župniku su pomagali fra Petar Karajica i fra Marinko Baotić.

Mnogo vjernika je došlo iz svih krajeva Hrvatske i inozemstva. Bio je lijep vikend, lijepo vrijeme a Mise su održane vikendom kako bi svatko stigao posjetiti groblje gdje počivaju njegovi najmiliji.

Sva su groblja bila uređena i očišćena i hvala svim organizatorima koji vode brigu o istima, a hvala i svima onima koji su pripremili iće i piće za „misare“.

Viki

Snimanje tv priloga o životu Hrvata

Anđa i Perka, jedine su dvije Hrvatice koje danas žive u selu Plitska, hrvatskom selu u kojemu je prije rata živjelo preko 600 Hrvata. Iako u zrelih godinama, daleko od

najbližih naseljenih kuća i živeći u nedovršenim kućama, njih dvije ne posustaju i s optimizmom gledaju na život. Kad god mogu posjete ih djeca, koja žive u Hrvatskoj i prijatelji koji se nađu u blizini kako bi im pomogli u svakodnevnom životu.

U susjednom naselju Vrbanjci žive supružnici Mato i Anđa, koji su se također vratili na svoja devastirana ognjišta, obnovili ih i namjeravaju do kraja života tu živjeti. Tu danas živi svega dvadesetak Hrvata.

Daleko teža situacija je u župi Sokoline, u kojoj, od prijeratnih preko 1500 Hrvata, sada egzistira samo jedno domaćinstvo.

O tome i sekvencama njihovog svakodnevnog života, koji simbolizira današnje življenje malobrojnih Hrvata na tim prostorima, HRT je tijekom prošlog vikenda snimio prilog za tv emisiju Pogled preko granice.

Zoran Piličić

Obuka za pisanje projekata

U subotu 30.10.2021. u Banjoj Luci održana je obuka za pisanje projekata. Obuku tj. predavanje nam je održao gđin Zlatko Malić djelatnik Caritasa BK BIH Sarajevo. Zlatko Malić uposlenik je Caritas Bosna i Hercegovine u kojem radi više od 20 godina. Ima bogato iskustvo u radu na socijalnim i obrazovnim projektima u Bosni i Hercegovini. Cilj obuke je bio svladati osnovne elemente projektnog prijedloga, a sama obuka je bila dobro posjećena. Iz svih župa koje je obuhvatio projekt došli su predstavnici: volonteri, djelatnici i svećenici.

Samo predavanje je bilo zanimljivo. Slušajući gđina Malića uvidjeli smo koliko toga treba čovjek znati i razumjeti da bi se napisao jedan dobar projekt.

Bili smo podijeljeni u skupine. Skupine su osmislile projekte i pokušale definirati projektne ciljeve kao i opisati jednu projektnu aktivnost te napraviti nacrt proračuna. Obuka veoma zanimljiva i korisna. Hvala organizatorima.

Viki

Donacija usisivača

Pisali smo već bezbroj puta o dobroti naših ljudi. Godinama pišemo o mladima iz Welsa, našim župljanima koji žive tamo i o onima koji su negdje "vani".

Prije nekoliko godina pisali smo ženama iz Stugartha a nazvat ćemo ih tako radi lakšeg prepoznavanja. Ove godine opet su nas iznenadile svojim vrijednim darovima. Gospođa Mara Grgić dolazeći u crkvu na misu i pomno promatrajući vidjela je da nam treba dobar usisivač. Dala se odmah u akciju, pozvala žene i ostale i tako su oni za župe Sokoline i Kotor Varoš kupili usisivače, vrećice, produžne kablove, razne vrste krpica i džogera, kao i karcher aparat, sredstvo za pranje betonskih i kamenih površina i ostalo što je potrebno za održavanje. Darovale su novca za crkvu kao i za potrebe župne kuće.

Gospođa Željka Ćurak je sama kupila i darovala usisivač za župu Dobretići.

Dobra djela su nam u životu veoma bitna. Ona hrane našu dušu a i srca. Što reći osim jedno veliko HVALA.

Viki

IZ NAŠEG PERA

Mali turnir u nogometu sa stilom

Događalo se to na vrh brda iznad Podbrđa. Skupina dječaka je odlučila odigrati turnir u nogometu. Onako bosonogi uspjeli su okrciti dio grmlja koji im je nedostajao. Lopta plastična, noge bose a volja jaka. U to vrijeme u Dinamu su igrali Lamza, Zambata, Rora u Italiji, Macola, Fakić Dominić. Europski driblao Džajić. Turnir se igrao u vrijeme Rokova, da bi malo kasnije dobio naziv Rokovski. Svaki sljedeći je bio ozbiljniji i igrao se na raznim mjestima. Konačno je došao ispod Mate Sirovine kuće.

I ove godine se igralo, usprkos vrućini. Skupilo se naroda svih uzrasta. Uglavnom domaći uz pokojeg gosta koji je navratio. Polako vrućina jenjava. Pale se reflektori. Počinje. Kažu ima 5 ekipa. Skupljaju se navijači. Veličanstven ambijent.

U jednom trenutku je počela bakljada. Rasvjetljava noć. Za to vrijeme publika čavrlja. Pozdravljaju se, upoznaju. Neke koje nismo dugo vidjeli, zaboravili, neke koja su odrasli i ne prepoznajemo. Čiji si ti momak? Čerčin

najstariji. Ovaj golman Jakin, onaj drugi sa repom Zlatka Milinčinoga. Marka Kačareva svi znamo, Pinu, Grbu i suca Boru također. Stasaju i mladi za koje će se tek čuti. Zadubljeni u razgovore mnoge golove nismo ni vidjeli. Nije ni važno. Najvažniji je socijalni kontakt. Pogled u oči ne može zamijeniti nikakav video, SMS, nikakva snimka, skype. Osmijeh, prepričavanje dogodovština, vicevi. Od dvjestotinjak gledatelja najbolje su prošli oni koji su dočekali kraj. Oko ponoći, janje i prase na stolu. Jako dobro pečeno tako da su na kraju ostale samo kosti. Organizator neprimjetan.

Hvala im tko god da jesu. Svi zadovoljni. A i sv. Rok. Kako i ne bi pored ovoliko štovatelja. Odlučni, uz Božju pomoć, da se vidimo i dogodine u rodnom kraju, jer nema raja bez rodnoga kraja.

Mato Kljajić (Pejavić)

Turistički vodič

Neki ljudi hodaju za jednom osobom po gradu otvorenih očiju i ušiju. Želja je što više saznati o gradu u kojem su gosti. Vodič? Uloga mu je što jezgrovitije objasniti i predstaviti prošlost i sadašnjost grada. I hvaliti se. Ne može biti vodič tko nije zaljubljen u grad. „Ovo je Tkalićeva ulica, granica između Kaptola i Gradeca. Tu je tekao potok gdje su se djeca kupala ali se bacalo i smeće. Ulica koja presijeca potok zove se krvavi most jer su se tu događale tuče pa je bilo

razbijenih glava i nosova. Bilo je krvi. Sada voda teče tu ispod nas kroz goleme cijevi. Gore je ulica, kafići, suvenirnice, butici“

Petrovo. Dok sam parkirao auto na njivi upitah curicu smijem li parkirati. Smiješ, Tu je bila naša kuća, ponosito će, mada mislim da se nije bila rodila kada je kuća porušena. Pravim se nevješta ona će: „Ova niže bila je didova. Tamo Zgrim svoju obnavlja. Još dalje bila je škola!“ Ona

postade vodič kroz porušene Bilice. Dozva mi u pamet svu onu ljepotu. I staru školu koja je imala rasvjetu u ono vrijeme. Kažu napravio to Juro Medar preko mlina iz potoka. Tesla naše mladosti. Jesmo li to ispričali novim generacijama? Petrovo je. Ima naroda. Milina. Fra Pero predvodi misno slavlje. Misa, a nakon mise toplo prase na stolu pod hrastom. Ima li još koji vodič? Da nisam došao ne bih saznao da je tu ukopan did Jozo Pejavić. Tu je ubijen u onom ratu. Hvala Bogu da su ga uspjeli sahraniti.

Kad sam spomenuo jednom učenom čovjeku da bi i Podbrđe i sva sela trebali imati turističke vodiče on se

začudio. Nije to Mostar, Sarajevo! Vjerujem da on ne zna nabrojiti ni njive svoga čaće. Vrijeme mu ubilo ponos. Samo ponosan čovjek može pričati o svome kraju. I poštovati ga. Gdje su brda, potoci, izvori, polja, Vrbanja? Neka digne ruku tko je bacao kamenje u Vrbanju. Tko je vidio porušene vrbe i jošike od dabra? Vjerujete li da u Vrbanji obitava dabar? Dođite pa ću vam pokazati. Bit ću vaš turistički vodič ili vi moj. Svejedno. Volimo rodni kraj, jer nema raja bez rodnoga kraja!

Mato Kljajić Pejavić

Dobra žena

Žene su sposobne za mnoga djela. One su majke, prijateljice i puno više... Ako ste žena, onda znate kako je boriti se kao žena. Iako ne pripisujemo uvijek zasluge, žene su nevjerovatno izdržljive. Ovo je samo uvid u jednu priču o jednoj posebnoj ženi u našoj župi.

Mandica. Odmah vam je kristalno jasno o kojoj ženi se govori. Žena koja od sveg na svijetu najviše voli crkvu. Voli je onom istinskom ljubavlju za koju joj nije teško uraditi bilo što. Nema veze ako je vani minus 10 °C i više, ako je upeklo sunce i prži temperatura plus 30 °C, ako je kiša, mokro, vjetar - ona je tu. Ni snijeg, ni led, ni vrućina neće je spriječiti da subotu ili neki drugi dan ne posveti crkvi. Nije to samo ono brzinsko brisanje, to je čišćenje i pranje po 6 do 7 sati. Sami ćemo se složiti da je naša kotorvaška ljepotica velika crkva i da zbilja treba vremena da se sve to uradi. Mandi to nije teško, sva sretna i vesela s osmjehom na licu kad se primakne vikend ona je u crkvi. S

ljubavlju briše, čisti brine se da u crkvu uvijek ima cvijeća da to bude uredno i blistavo. Brine ona i za crkvu na Sokolinama. Gospa joj da snage i ona svaki mjesec sa svojim Goranom ode u crkvu, očisti, opere, odnese cvijeće, očisti ispred crkve.

Manda je žena koja je uvijek spremna pomoći i drugima, tu je gdje god zapne. Treba li očistiti kapelice, vjeronaučnu dvoranu, župnu kuću u Sokolinama.

Da, još nešto, ona to radi besplatno, bez naknade.

Manda je tu i kad se prave kolači, kad se šaraju jaja, kad se pletu priglavci, uvijek spremna da da svoj doprinos crkvi, vjernicima, potrebitima, bezgranična je njezina ljubav prema drugima.

Što reći za takvu ženu, za takvu njezinu posvećenost, njezinu ljubav koju gaji prema crkvi i ljudima. Samo jedno: Mande, živjela ti nama još dugo dugo godina, bila zdrava i s nama se veselila.

Viki

Posjeta grobljima

Europa se komeša. Svatko gleda gdje su njegovi mrtvi pokopani. Svaka ptica svome jatu leti. Dodoše Podbrdci u velikom broju i ovoga puta, sa svih strana. Dostojanstveno. Bez nervoze. Pokošeno, očišćeno, oprano, nakićeno, zapaljene svijeće, molitva. Razdragan i fra Zoran. Dan kao naručen. Hvala Bogu! Počinje Misa. Skrušeno sudjeluju svi. Kako napomenu fra Zoran i pokojnici se vesele u raju kada vide da mislimo na njih, a hrastovi daju svoj doprinos, tiho spuštaju lišće i prave veličanstven dekor. Hvala svima koji dodoše, mngi iz dalekih zemalja. Sveti Rok im bio suputnik!

I na kraju nešto za žive. Kao uvijek vrijedni organizatori počastiše sve prisutne prasetinom, pićem uz ugodno druženje i obećanje da se vidimo prvom prigodom u

što većem broju. A još je puno grobalja gdje imamo svoje drage i njih treba obići i ponosni budimo jer nema raja bez rodnoga kraja.

Kuda se ide u Zagrade? Tu gore pored mesnice, preko mosta pa ravno. Oprostite, jesam li na pravom putu za Zagrade? Jesi, evo iza tebe fra Zorana pa ga prati. I skrenusmo s asfalta putem kroz šikaru, samo polako veli fra Zoran. I ne može drugačije, mislim sam u sebi. Krivine, uzbrdica. Auto se buni ali napreduje. S lijeve strane ponor i pogled u beskraj. Parkiram na travi pa malo pješice i eto me u groblju. Zdravimo se. Mnoge vidim prvi put. Ovog s repom vidim često. Četa mala ali hrabra: Josip Oršulić, Nataša, Jakov, Luka Vilus, Mato, Stipo Oršulić, Dragica Pavlović, fra Zoran i moja

malenkost. Groblje uređeno, kapelica skromna, svaki grob je dobio po svijeću, A Misa? Takvu jednostavnost i veličanstvenost treba doživjeti jer se ne da opisati. Fra Zoran pohvali sve koji dođoše, sve koji ogradiše i pokosiše groblje, pobirinuše se za put, a i ja im se divim. Na upornosti, na volji i ljubavi prema rodnom kraju. Dakako. Na kraju slikanje i zakuska. Rakija, suhovina, sir. Svaki zalogaž ovdje tri puta više vrijedan. Na povratku okupismo se oko kapelice sv. Leopolda. Krunica, pa kratki razgovor: šta treba još uraditi. Tako malu kapelicu tako skromnom Svecu nigdje ne vidjeh. Mi smo sve zapamtili a vi dodite vidjeti. Rastajemo se pune duše i srca uvjereni još više da nema raja bez rodnoga kraja. Sada se valja strpljivo spustiti do Kotora, a svima vama upućujem pozdrave.

Auta parkirana ispred groblja. U groblju misari, blaženi mir, svijeće gore. Dostojanstveno. Obećah sebi da ću obići groblja na kojima nisam dugo bio. Jednom još u osnovnoj školi. Jedva se sjećam. Tako će neki danas u Plitsku prvi put. Mnogi smo se već sreli na drugim grobljima. Fra Zoran počinje misu. Danas je sjećanje na Sve Svete kojima ime nije u kalendaru a učinili su velika djela znana samo Svevišnjem. Možda takvi leže u ovom groblju?

U prolasku cestom ne dobiva se dojam da je ovako pitom kraj. Potrebno je doći i uvjeriti se. Sigurno zaslužuje više pažnje i ljubavi, jer nema raja bez rodnoga kraja.

Mato Kljajić

POVIJEST

VRBANJCI

Duhovna zvanja

U poratnom vremenu znatno je poraslo zanimanje za duhovna zvanja, kako muška tako i ženska, u ovoj župi. Više mladića i djevojaka prošlo je kroz duhovne odgojne zavode sa željom da se posvete svećeničkom ili redovničkom pozivu. Mladići su uglavnom odlazili u zavode za odgoj svjetovnog svećenstva ili salezijancima, a djevojke u zajednicu sestara klanjateljica krvi Kristove i milosrdnica sv. Vinka Paulskog. Ipak samo mali broj onih koji su se odgajali u tim zavodima posvetilo se svećeničkom i redovničkom pozivu. To su dva svjetovna svećenika i devet časnih sestara.

Svećenici

ČOLIĆ vlč. Pero – Rođen je u Rujevici 16. rujna 1947. od oca Nikole i majke Kate rođ. Jurić. Za svećenika je zaređen 29. lipnja 1972. Službovao je kao kapelan u župi Ravska, zatim u Bosanskom Aleksandrovcu te danas djeluje kao župnik u Kulašima.

PILIČIĆ vlč. Anto – Rođen je u Vrbancima 10. srpnja 1936. od oca Ive i majke Ivke rođ. Lučić. Za svećenika je zaređen 29. lipnja 1964. Službovao je u Banjalučkoj biskupiji, zatim kao župnik u Bosanskoj Dubici te kao kateheta u Banjoj Luci. Sada djeluje u Zapadnoj Njemačkoj među našim radnicima.

Redovnice

ANDRIJEVIĆ Kata S.M. Slavomira. Rođena je u Orahovi 22. studenog 1964. od oca Andrije i majke Agate rođ. Pavić. U zajednicu sestara milosrdnica stupila je 14. kolovoza 1983. Nalazi se u Zagrebu.

ČOLIĆ Ana S. Donata – Rođena je u Rujevici 20. rujna 1953. od oca Nikole i majke Kate rođ. Jurić. U zajednicu sestara klanjateljica krvi Kristove

stupila je 1. srpnja 1970. Nalazi se u Zagrebu.

ČOLIĆ Kata S. Gašparina – Rođena je u Vrbancima 18. travnja 1965. od oca Nike i majke Ivke rođ. Piličić. U zajednicu sestara klanjateljica krvi Kristove stupila je 22. kolovoza 1980. Nalazi se u Bosanskom Aleksandrovcu.

ČOLIĆ Ljubica S. Vijaneta – Rođena je u Rujevici 12. rujna 1959. od oca Nikole i majke Kate rođ. Jurić. U zajednicu sestara klanjateljica krvi Kristove stupila je 6. srpnja 1976. Nalazi se u Banja Luci.

DRAGULJIĆ Kata S. Josipa – Rođena je u Večićima 30. prosinca 1951. od oca Josipa i majke Mande rođ. Stipić-Barić. U zajednicu sestara klanjateljica krvi Kristove stupila je 10. veljače 1969. Nalazi se u Karlovcu.

PILIČIĆ Anđa S. Gašparina – Rođena je u Vrbancima 9. siječnja 1945. od oca Marka i majke Luce rođ. Petričević. U zajednicu sestara klanjateljica krvi Kristove stupila je 7. listopada 1962. a napustila je 15. kolovoza 1966.

PILIČIĆ Janja S. Emanuela – Rođena je u Vrbancima 2. ožujka 1961. od oca Stipe i majke Jele rođ. Ivić. U zajednicu sestara milosrdnica stupila je 14. kolovoza 1982. Nalazi se u Zagrebu.

PILIČIĆ Jela S. Renata – Rođena je 25. kolovoza 1944. u Vrbancima od oca Ante i majke Milke rođ. Čorić. U zajednicu sestara klanjateljica krvi Kristove stupila je 7. listopada 1962. Nalazi se u Zenici.

ŠIMIĆ S. Ljubica - rođena je u Gornjoj Plitskoj 17. kolovoza 1961. od oca Petra i majke Mare rođ. Bilanović. U zajednicu sestara klanjateljica krvi Kristove stupila je 26. kolovoza 1974. Nalazi se u Bihaću.

S. Kovačić, Katolici u kotorvaroškom kraju, Svjetlo riječi, Sarajevo, 1989., str. 177.-179.

S. Katarina (Kata) Vujeva

U Ivancu pokraj Varaždina sahranjena je klanjateljica krvi Kristove regije Zagreb s. Katarina (Kata) Vujeva, koja je preminula 5. prosinca u 81. godini života. Misa zadušnica služena je u kapelici samostana u Ivanečkom Vrhovcu.

Sprovod i misu zadušnicu predvodio je Kristijan Stojko, župnik župe svete Marije Magdalene u Ivancu, a u konceleciji je bio fra Stipo Karajica, rođak s.

Katarine i župni vikar župe Blažene Djevice Anđeoske u Sesvetskoj Sopnici (Zagreb).

Kata je rođena 15. veljače 1941. u mjestu Podbrđe, općina Kotor Varoš, od roditelja Jakova i Luce, rođ. Grgić.

U roincu 2016. godine otkriven joj je karcinom te je tokom liječenja godinu dana bila u zajednici na Tuškancu (Zagreb), a nakon toga premještena je u zajednicu starijih i nemoćnih sestara u Ivanečkom Vrhovcu.

Iako već ozbiljno bolesna, uključivala se u aktivnosti zajednice koliko je mogla, posebno je nastojala biti na molitvi i drugim sastancima zajednice.

Naše bake i djedovi

Blagoslov snage i tihi čuvari djetinjstva

Autorica: Leali Osmančević, mag. comm. (Hrvatsko katoličko sveučilište)

Jedan nepoznat autor rekao je da Bog možda ne može uvijek biti svugdje, riješiti sve dječje probleme i uslišati odmah njihove molitve pa je zato stvorio bake i djedove. O ovom citatu se može puno razmišljati, ali svi se možemo složiti u jednom – da je život bez baki i djedova nepotpun, posebice slijedeći Zapovijed Ljubavi. Ako se prisjetimo svoga djetinjstva, barem jednom smo pohrlili u zagrljaj bake i djeda kao u svojevrsnu zaštitu od odluka roditelja, u najpozitivnijem smislu. Online svijet, digitalna komunikacija, online platforme, ekrani, aplikacije...sve su to u društvu pojmovi koje ne povezujemo odmah s populacijom starijih, baka i djedova. Za njih je, smatra se, sve to nepoznanica, poveznica s mladima i potpuno novi svijet. No, u dobu u kojem živimo, i najstariji su bili primorani pustiti barem dio ekrana u svoju svakodnevnicu. I u tome nema ništa pogrešno. Prednosti se najviše očituju u spajanju generacija mladih i starijih, razbijanju stereotipa o generacijskom jazu i nerazumijevanju, kao i stereotipa da naše bake i djedovi nisu spremni za digitalnu eru.

Uloga baki i djedova u djetinjstvu njihovih unuka nepresušan je izvor mudrosti, znanja, priča, ali prije svega navedenoga beskrajne ljubavi, utjehe i zahvalnosti, njihove zahvalnosti na unucima i unukama koje su dobili u svojoj trećoj dobi života. Ono što učvršćuje niti povezanosti unuka i baka i djedova jest čvrsta veza u kojoj se reflektiraju njihove sličnosti. I djeca i stariji se jednako boje za sigurnost, i djeca i stariji ne znaju lagati, i djeca i stariji će učiniti sve dok ne dobiju odgovore na pitanja te i djeca i stariji u svojoj okolini traže povjerenje i zbog tih i puno brojnijih razloga se djeca slažu sa svojim bakama i djedovima na poseban način, gradeći odnos na spomenutom beskrajnom povjerenju, uzajamnoj ljubavi i međusobnoj sigurnosti koju daju jedni drugima, na način na koji znaju. Jedni poučeni mudrošću i iskustvom, a

drugi poučeni dječjom iskrenošću, jednostavnošću i povjerenju. Također, i jedni i drugi žele stabilnost i svjesnost da u svom životu imaju osobe na koje se mogu osloniti – nanovo jedni iz potrebe i neiskustva, drugi ponekada u nedostatku snage. I zbog svega navedenoga jedni druge savršeno nadopunjuju u svojim svakodnevicama, bez obzira na daljinu i okolnosti koje mogu ponekad prepriječiti fizičku blizinu, ali zbog koje ona iskrena ljubav u njima samo jača.

Pričanje priča za izgradnju povjerenja

Pričanje priča baka i djedova prema svojim unucima jedna su snažnih poveznica njihovog odnosa ispunjenog sigurnošću, povjerenjem i zaštitom koju djeca vrlo često potraže upravo kod njih. Ne zanemarujući ulogu roditelja, bake i djedovi su također bitan čimbenik u izgradnji osobnosti, razumijevanju identiteta i stvaranju vrijednosti, stavova i obrazaca ponašanja svojih unuka te nadopuna njihovom djetinjstvu i odrastanju, čak i kada roditelji zbog različitih okolnosti ne mogu uvijek možda biti uz djecu, bake i djedovi su sigurna luka za njihove najmlađe. Djeca, odnosno unuci i unuke, kao i njihovi bake i djedovi također imaju jednu sličnu, zajedničku komponentu, a to je promatranje. Jer u obje životne dobi, u određenim trenucima, i djeca i stariji radije koriste dva uha za slušanje, a jedna usta za govorenje. Također, bake i djedovi, sve više u 21. stoljeću i uzrokovano brojnim opravdanim roditeljskim obvezama, promatranjem djetinjstva svojih unuka pronalaze mehanizme za ostvarivanje njihovog odrastanja koje će pamtit i bez obzira na okolnosti, čak i one najturbulentnije koje neke obitelji mogu zadesiti. Još jedna važna „priča“ koju djeca uočavaju gotovo od najranije dobi jest učenje o starosti, bolesti i nošenju s takvim emocijama, upravo promatrajući i slušajući priče i savjete svojih baka i djedova. Poučeni takvim iskustvom, svako

dijete, bilo u ranijoj ili kasnijoj dobi, iz živog primjera razvijaju empatiju i komunikacijske vještine prema drugim starijim osobama što osobito obogaćuje njihove živote.

Koliko god gore spomenute digitalne tehnologije mogu imati posljedica, vratimo se uvijek na izvor, na početak – zašto su korisne? Jer nas i one spajaju. Biti odvojen od najmilijih, ne znati jesu li dobro, osjećati se bespomoćno i sam sa sobom i u odnosu prema njima, nema cijenu. Kao što je nema ni primjerice jedan videopoziv. Jer znamo da Živu riječ ništa ne može zamijeniti. Ali kada ona nije moguća, slika, ton,

osmjesi i suze samo potvrđuju da generacijski jaz o kojem se desetljećima govori i koji je ušao u svakodnevni društveni i javni govor, zapravo ne postoji. Ništa nas ne može odvojiti od bliske osobe osim nas samih. A ako mi to ne želimo, onda samo možemo zaključiti ovaj tekst i potvrditi da Mu uistinu ništa nije nemoguće!

Više ovakvih i sličnih tekstova u rubrikama za djecu, odrasle i starije osobe te za duhovnost potražite na mrežnom izvoru: <https://savjetovaliste.hr/aktualno/>

OBITELJSKI IMENAR

Mladen je ime izvedeno od pridjeva mlad. Inačice su Mladenko, Deno, Denko, Deko, Mlado; u ženskom rodu Mladena, Mladenka, Dena, Denka, Manka i slično. Što se tiče imendana, kalendari upućuju na spomendan svetog Juvencija (ime dolazi od latinske riječi juvenis - mlad) koji nije uvijek istog datuma; ponajčešće je 1. lipnja, a katkada (i) 8. veljače, što je točnije.

Bio je biskup u Paviji. Umro je u veljači godine 397.

Mnogi Mladeni slave imendan 28. prosinca, na spomendan Nevine dječice. Spominje ih Evanđelje: kralj Herod daje "poubijati sve dječake u Betlehemu i po svojoj okolini" (Mt 2,16), smjerajući da među njima smakne i "novorođenog Kralja", Isusa. Taj se spomendan pučki zove Sveti Mladenci. Neki Mladeni slave imendan 3. svibnja na spomendan svetog apostola Jakova mlađeg.

Monika dolazi k nama od talijanskog Monica ili Monnica. Riječ monica inačica je riječi monaca u značenju redovnica, monahinja. Sve dolazi od drevne pučk-latinske riječi monicus, koja je izvorno grčka: monachós znači koji živi sam, osamljen, pustinja (inja), u daljnjemu značenju redovnik. No ima tumača koji ime Monika povezuju s latinskim osobnim imenom Monna. U starotalijanskom mona i monna znače mati, nevjesta, a riječ je nastala od madonna u značenju gospođa, lijepa žena, što je i počasni naslov za Bogorodicu s djetetom Isusom. Neki ime izvedu iz latinske riječi moneo (infinitiv: monere), opominjem, upućujem. Drugi idu još dalje, navodeći da je to punska riječ i znači

božica (poznati su "punski ratovi" u 3. stoljeću između Kartage i Rima). Uz ime Monika, pojavljuju se oblici Mona, Moni, Nika, Nikica, Nina, Ninka... Francuski je Monique. Sveta je Monika rođena godine 332. u Tagasti na sjevernoafričkoj obali (danas Souk-Arrhas u Alžiru). Majka je svetoga Augustina. Podatke o njoj zapisao je Augustin u svojim "Ispovijestima". Bila je udana za poganina, muža dobra srca, ali nagle čudi. Svojom taktičnošću čuvala je svoj dom od prepirki i razdora. Na njezin se poticaj muž krstio. Imali su dva sina Augustina i Navigija i kćer Perpetuu. Spomendan svete Monike je 27. kolovoza.

Natalija je izvorno latinsko ime, izvedenica od muškog oblika Natalis i znači rođen, rodni; dies natalis - dan rođenja, rođendan. Imena Natalia i Natalis davana su djeci rođenoj na Božić, "na Isusov rođendan".

U tome smislu bila bi i naša imena Božica, Božo, Božidar, Boško, premda ona imaju i drugu korijensku podlogu.

Od Natalija umnožile su se inačice: Naca, Nacka, Lija, Naka, Nataša, Tana, Taša, Nataška, Saška, Saša, Tanja, Natica, Natkica; Natalio, Nato, Natko, Natalis, Nate, Natislav i druge.

U kalendaru su dvije svetice toga imena. Prva je sveta Natalija iz Nikomedije (danas Izmir, istočno od Carigrada). Bila je supruga svetog Hadrijana. S velikim je heroizmom pomagala dvadeset i trojici kršćana, među kojima je bio i njezin muž, dok su u nikomedijskom zatvoru čekali izvršenje smrtno osude. Oni su 303. pogubljeni, a Natalija je ostatak života provela u Carigradu. Spomendan joj je 1. prosinca. Druga je sveta Natalija mučenica iz španjolskog grada Cordobe. Ondje je za maurskoga progona kršćana u devetom. stoljeću podnijela mučeničku smrt. U kalendaru je 27. srpnja.

Nenad je ime oblikovano prema pridjevu nenadan; tumači dodaju "dijete kojemu se roditelji nisu nadali", premda to nije pravilo za izbor takvog imena. Izvedeni su oblici Nedo, Neno; Nenada, Neda, Neša, i drugi. U kalendaru se nalazi uza svetog Ivana Nepomuka, 16. svibnja.

Zlatni savjeti fra Jure Marčinkovića

Imam tešku depresiju, zatvaram se postupno u sebe, stid me rodbine i društva, a bojim se otići liječniku. Što da radim?

Duša je u nama nešto nevidljivo, ona je naša bit, naša osobnost, osnova tjelesnoga i psihičkoga života. Ona nas usmjerava u onome što mislimo, osjećamo i činimo. Bez nje bismo bili nerazumna životinja. Ona je naše ja. Ali gdje je ona u našem tijelu, to nitko ne zna. Jedno je sigurno: ona nije neka stvar, nema određenog mjesta.

Duša je „osobno, duhovno počelo života koje oblikuje tijelo” (Aristotel). „Čovjek nije ni sama duša, ni samo tijelo, nego istodobno i duša i tijelo” (Aurelije Augustin), tj. sastoji se od duše i tijela. Tijelo je tvar (materija), a duša je njegova bivstvena oblikovnica (supstancijalna forma). Duša „sjediniuje tijelo; znak je toga što se tijelo raspada kad duša odstupi” (Toma Akvinski). Duša je nematerijalni dio čovjeka, bestjelesno duhovno biće koje oživljava čovječje tijelo, prožima ga. Ona misli, uviđa, razabire, osjeća, želi. Na smrti se dijeli od tijela i do Sudnjega dana živi sama, uživajući nagradu ili trpeći kaznu za svoja djela. Bog je izravno stvara „ulijevajući” je u začetak (to se zove produševljenje) i otada živi vječno kao životno počelo u čovjeku. Ona je nevidljiva (duhovna) i besmrtna,

ne propada kad se tijelo odvaja smrću, ne seli se ni u kakva druga bića, jedna je i jedinstvena svakom ljudskom biću i ponovno će se ujediniti s tijelom u konačnome uskrsnuću.

Duša nam daruje radost, zadovoljstvo i optimizam. No, ona može biti i blokirana i tada postajemo bolesni. Prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji, potištenost je danas na četvrtom mjestu po učestalosti svih bolesti. Depresija je postala narodna bolest, i to s tendencijom stalnog uspona. Nedavno je pisao jedan ruski psiholog kako su crkve i ispovjedaonice sve praznije, ali zato su psihijatrijske ordinacije sve punije. Statistike kažu da se samo u posljednjih 15 godina depresija povećala 70 posto. U industrijskim zemljama, gdje vlada blagostanje, svaki deseti muškarac oboli od duševnih bolesti. Žene obolijevaju dvostruko češće od muškaraca. U 2008. depresivnu epizodu, sama ni uz pomoć obitelji, nije mogla prevladati 2621 osoba u Hrvatskoj nego je zbog toga bila smještena u bolnicu.

Osim depresije postoje i druge duševne bolesti, primjerice demencija, ovisnosti, psihoze, manija, fobije, shizofrenija, poslijetraumatski stresni poremećaj (PTSP) itd. Često mi mnogi pišu i pitaju: kako mogu znati da sam depresivna? Što to čini moju dušu bolesnom? Kako se očuvati od depresije? Razara li stres moju dušu? Svima odgovaram sljedeće.

Prepoznajte sami jeste li depresivni. Mnogo je znakova koji upućuju na potištenost. Ako niže navedena duševna stanja traju dulje od dva tjedna, sigurno je riječ o utučenosti, barem u lakšem obliku: tmurno raspoloženje, nedostatak zanosa, umor, bezvoljnost, unutarnji nemir, izostanak samopouzdanja, umanjena moć koncentracije, nesigurnost pri donošenju odluka, jak osjećaj krivnje, povećana samokritičnost, zamišljanje loše budućnosti, oslabljen apetit, teški

poremećaji spavanja itd.

Mnogo toga čini dušu bolesnom. Duševne bolesti mogu biti genetički uvjetovane. Ako je jedan od roditelja imao depresiju, i kod djece je 10-15 posto veći rizik da će također dobiti bolest. Ako uz to još nastanu negativne životne okolnosti i psihički stres, duša može lako oboljeti. Bolesno duševno stanje može prouzročiti mnoge bolesti, a posebno smetnje s cirkulacijom, jedenjem i probavom, srčane i probleme s disanjem, a često i poremećaj seksualnih funkcija. Međutim, moramo znati kako i razne bolesti pa i okolnosti mogu dušu učiniti bolesnom. Osobito će je pogoditi strah da ćemo izgubiti posao, financijske brige, stalni stres, problemi u braku, na poslu i u okruženju.

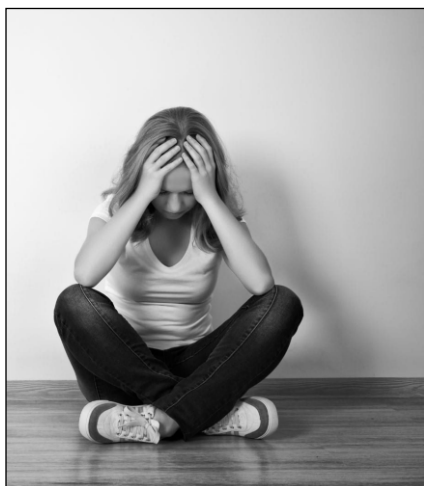
Sami moramo učiniti sve što možemo da se zaštitimo od tih opterećenja. Naravno, sve negativno nije moguće promijeniti, ali se možemo pobrinuti da naša duša opet dobije pozitivne impulse.

Opustite se. Zbog svakodnevnih pritisaka i stresa duša postaje bolesna. Upitajte se: što mojoj duši pogoduje? Pogoduje joj sve ono što Vam daruje razonodu, zadovoljstvo i samosvijest. Upravo to Vas jača i čini opuštenima. Sport pritom ima veliku ulogu. Kretanje, osobito u šumi, po poljima, na suncu, jača samosvijest i

stvora hormone koji usređuju. No, ni u čemu se ne smije pretjerati. Važno je da tijelu omogućite da otkloni stres i napetost. Bitni su upravo mali koraci, što znači: idite naprijed korak po korak. Pritom je važno da sebi ne postavljate velike ciljeve, koje možda ne ćete moći ispuniti pa ćete se u tom slučaju razočarati i dodatno pogoršati stanje. Postavljajte sebi male ciljeve koje možete ispuniti, a nakon toga bit ćete sretni i zadovoljni. Ako uz to postignete i veće ciljeve, bit ćete još sretniji. Osim sporta, vrlo je važan i hobi. Nije bitno idete li rado u kino, svirate li glasovir, pišete li pjesme, nego da je to ono što Vas čini sretnima i zadovoljnima. Hranite dušu novim zamislima i doživljajima koji Vas, jednostavno, usređuju.

Tražite prijatelje i društvo drugih. Osobito važno mjesto u našem životu zauzimaju socijalni kontakti, obitelj, prijateljstvo s drugim osobama, na koje se uvijek možete osloniti, koji Vam nešto znače i koji će Vašu dušu razveseliti pozitivnim odgovorima i reakcijama. Ne zaboravite da je čovjek društveno biće i za razvoj njegove zdrave duše presudno je prijateljstvo s drugima. Zato se nemojte povlačiti u sebe i izolirati, nego idite među ljude, veselite se, razgovarajte s drugima. Televizija, računalo pa ni elektroničke poruke, SMS-ovi, *chat*, posebni telefonski brojevi i slično ne mogu nadomjestiti osobne kontakte u stvarnosti. Ako Vam je teško uspostaviti

kontakte s drugim osobama, pridružite se nekoj skupini u svojem gradu. Takvih skupina ima dosta, raspitajte se. I Vaša bi rodbina svakako morala biti svjesna toga da Vam je potrebna pomoć pa im pružite šansu. Pjesnički, ali i znanstveno točno kaže biblijski pisac: „Saće meda riječi su ljupke, slatke duši i lijek kostima” (*Mudre izreke* 16,24).

Snaga molitve i razmatranja. Bog je stvorio čovjekovo tijelo i dušu. Duša traži razgovor s Bogom, molitvu. Zato su nužni molitva i razmatranje. Pritom se možete poslužiti i malim trikom. Izaberite neku sliku iz Biblije ili neku za Vas važnu rečenicu koja će Vas motivirati, primjerice: „U Gospodina ja se uzdam, duša se moja u njegovu uzda riječ” (*Psalam* 130,5), napišite je i objesite tako da je svako jutro, kad ustanete, odmah ugledate. Možda to izgleda naivno, ali uistinu pomaže. Pokušajte se osloboditi negativnih misli koje Vas emocionalno vuku u „provaliju”. Kad god Vam nadođu negativne misli, odmah pomislite na izreku: „Uzda se duša moja u Gospodina!”, molite, razmatrajte, odbacite negativne misli. Učinite sve da se motivirate. Svi mi dobro poznajemo svakodnevne strahove, sumnje i očajavanja. Ako oni budu određivali naš svagdašnji život, oboljet ćemo. U teškim trenucima nemojte misliti na to što sve ne možete učiniti, nego se prisjetite svega onoga dobrog što ste i da ste sposobni za još bolje. Postavite tijekom dana stvari tako da doživite uspjeh, a ne neuspjeh. Evo primjera: ako se prijavite na neki tečaj za učenje računala, opredijelite se za slabiju skupinu, u kojoj ćete doista imati uspjeha pa će sve krenuti dobrim putem. Ne razbolijeva nas ono što ulazi u nas, nego ono što izlazi iz nas, kaže Isus (v. *Matej* 15,17–18; *Marko* 7,15–20). Zato je dobro vježbati mirno promatranje svojih reakcija. Primjerice, ja sam u gledalištu, a na pozornici gledam svoj strah, ili ljutnju, ili tugu, i osvjetljavam je reflektorom. Distanca liječi, a emocije gube negativni naboj i rastvaraju se; prestaju biti opterećenje.

Depresija nije mana. Mnogi ljudi misle kako su psihički poremećaji

uvijek posljedica negativnih okolnosti u svagdašnjem životu, kao što je nezaposlenost, rastava itd. No, ne mora biti tako. Često se događa da se depresija pojavi iznenadno, kao grom iz vedra neba, jer je često genetičkoga porijekla i osoba nikako nije za to kriva. Utučenost se uostalom može pojaviti kod svakoga.

Ne bojte se liječnika. Statistike pokazuju kako oko 50 posto psihički oboljelih osoba ne želi ići liječniku i liječiti se. Zašto? Nažalost, to je tako, psihički poremećaji u našem su društvu još uvijek tabu-tema. Pritom je malo poznato da se depresija, pa i ona najteža, kao i teški strahovi mogu u 80 posto slučajeva izliječiti psihoterapijama i lijekovima, ako se na vrijeme otkriju i liječe. Zato se nemojte bojati potražiti specijalista psihijatrije. Morate se uistinu obratiti isključivo specijalistu ako više od dva tjedna potraju tako jake psihičke smetnje da niste kadri otići na posao i ne možete obavljati svakodnevne poslove te druge obveze. Najbolje je da odete dobrom psihijatru jer će on utvrditi uzrok psihičkih smetnji i je li depresija možda posljedica bolesti štitnjače, hormonskih poremećaja itd. Osim liječničkih terapija i lijekova, preporučujem.

Čajna mješavina BR. U šalicu vrela vode stavite malu žlicu mješavine od 20 g Isusove krune (*Passiflora incarnata*), 15 g narančinih cvjetova (*Citri sinensis/aurantii flores*), 10 g matičnjakovih listova (*Melissae*

officinalis folia), 10 g lavandinih cvjetova (*Lavandulae officinalis flores*) i 20 g jaglačevih cvjetova (*Primulae veris flores*), ostavite 10 minuta poklopljeno, procijedite te popijte zaslađeno s malo meda, toplo i na gutljaje. Na dan popijte tri šalice čaja.

čajna mješavina BS. U šalicu vrele vode stavite dvije male žlice mješavine od 50 g cvjetova sitnocvjetne divizme (*Verbascum thapsus*), 35 g majčine dušice (*Thymus serpyllum*), 25 g zgnječenih bobica borovice (*Juniperus communis*), 15 g različkovih cvjetova (*Centaurea cyanus*), 10 g sjemena komorača (*Foeniculum vulgare*), 10 g crnjike (*Nigella sativa*) i 5 g kičice (*Centaureum erythraea*), ostavite poklopljeno 10 minuta, procijedite te popijte toplo i na gutljaje. Popijte po šalicu čaja ujutro rano prije doručka i navečer, i to šest tjedana od kraja veljače do sredine travnja i od sredine listopada do kraja studenoga. Čaj je iznimno djelotvoran u poticanju „pozitivnih misli“. Istodobno se treba moliti, oprostiti drugima i željeti im svako dobro kao i sebi.

Iscjedina divljega pelina (*Artemisia vulgaris*). U ljekarni nabavite tinkturu od divljega pelina pa na dan uzmete 10 kapi na komadiću kruha, dobro sažvačite i onda pojedite. Ako je riječ o strahu od polaganja ispita ili nekog javnog nastupa, uzmete 10 kapi pelina na komadić kruha, dobro sažvačite i tek onda pojedite. Činite to pola sata prije ispita ili javnog nastupa. Kapi se mogu

staviti i u malo vode, zadržite takav gutljaj minutu u ustima pa progutajte.

Sjeme crnjike (*Nigella sativa*). Svako jutro sažvačite 5-10 sjemenki crnjike. On uklanja strah i daje hrabrost, želju za životom.

Ulje od citrusa (*Citri aurantii aetheroleum*). Biljka pripada porodici citrusa, a slična je limunu. Od 100 kg plodova dobije se pola litre eteričnog ulja koje uklanja strah, poboljšava raspoloženje, oslobađa grčeva, liječi rane i ubija bacile. Ujutro popijte čašu svježega soka od citrusa ili uzmete 10 kapi eteričnog ulja (nabavite u ljekarni) na komadiću kruha, dobro sažvačite i tek onda pojedite.

Čaj od jaglaca (*Primula veris*). Sveta Hildegarda Bingenška (1098.-1179.) preporučuje u slučaju velike tuge da se tijekom tri tjedna ujutro rano i navečer popije po šalicu čaja od jaglaca. U šalicu vrele vode stavite dvije male žlice mješavine jaglačevih cvjetova i listova, ostavite 10 minuta poklopljeno, procijedite, a kad se malo ohladi dodajte med te popijte toplo i na gutljaje.

Čaj od Isusove krune (*Passiflora incarnata*). Stavite dvije male žlice Isusove krune u šalicu vrele vode, ostavite 15 minuta poklopljeno, procijedite te popijte toplo i na gutljaje. Popijte samo jednu šalicu čaja ujutro pola sata prije doručka. On uklanja strah, nervozu i grčeve u želudcu koji su nastali zbog nervoze i straha.

Vino od zimzelena. Stavite 50 g suhog lišća zimzelena (*Vinca minor*) u litru prirodnoga domaćega vina, kuhajte 2-3 minute i odmah procijedite. Kad se ohladi toliko da se može piti, dodajte 100 g pravog meda i miješajte dok se ne otopi. Dobro zatvorite i spremite u hladnjak. Prije doručka, ručka i večere popijte po jednu likersku čašicu. To pomaže kod depresije, a ujedno jača organizam, izbacuje mokraću te čisti i razrjeđuje krv.

Vino od angelike. U litru dobrog crnog vina stavite 25 g sitno nasjeckanog svježega angelikina (*Angelica archangelica*) korijena i 25 g mladih izdanaka iste biljke, ostavite osam dana na prozoru, procijedite, ulijte u bocu i spremite na tamno mjesto.

Poslije doručka, ručka i večere popijte po likersku čašicu. Pomaže kod svih depresivnih stanja.

Prah od korijena crvenoga ginsenga (*Panax ginseng*). Kod teške depresivne epizode 30 dana prije doručka, ručka i večere uzmete po malu žlicu praha korijena crvenoga ginsenga. Umjesto praha možete uzimati i kapsule.

Hladno tuširanje. Svaku večer prije spavanja dobro se istuširajte hladnom vodom. Preko dana je korisno nekoliko puta pustiti da preko ruku sve do lakata teče hladna voda. Terapija je djelotvorna kod depresije i za osobe obuzete tugom jer pomaže da se duševno opuste i razvesele.

Ulje Oruj-3. Kod depresija i teških strahova zatiljak vrata namažite mojim uljem Oruj-3. Time se ugrije zatiljak, pojača cirkulacija u vratu i glavi, a depresija i strahovi postupno nestaju.

Prehrana. Izbacite alkohol i nikotin. Iznimno je važno da jedete hranu koja sadržava mnogo vitamina A, B i D, folnu kiselinu, puno minerala, a posebno kalcija, magnezija, cinka, fosfora, nezasićenih masnih kiselina, biljnih bjelancevina. Jedite što više sirovo voće i povrće, osobito avokado, papaju, mango, banane i kivi. Šećeraši ne smiju jesti avokado. Preporučujem i ječam, kruh od žitarice *dinkel* (pir), marelicu, naranču, artičoku, mrkvu, luk, alge, pivski kvasac, lavandu, matičnjak, ružmarin, mirisavu kadulju i majčinu dušicu.

Nastavit će se...

Konferencija o klimatskim promjenama - COP26

Klimatske promjene su izazov i prijetnja opstanku ljudske civilizacije, s brojnim posljedicama i vrlo širokim utjecajem na gotovo sve ... zatopljenja poput topljenja ledenjaka, podizanja razine mora i ekstremnih promjena vremena imaju veliki utjecaj na čovječanstvo ...

Neki tvrde da je udio Bosne i Hercegovine u globalnim emisijama mali u odnosu na druge zemlje. Međutim, emisije u BiH su gotovo pet puta veće od europskih kada se uzme u obzir veličina BH ekonomije. Istovremeno, oslanjanje BiH na ugljen kao izvore energije svakodnevno osjećaju svi građani, a osobito tijekom zimskog razdoblja, što stavlja BiH među najlošije rangirane zemlje u svijetu po zagađenju zraka.

Sastankom svjetskih čelnika i čelnica započela je 26. konferencija Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama (COP26) od 31.10. do 12.11.2021. u Glasgowlu.

„Čovječanstvo vodi rat protiv prirode: moramo to zaustaviti. Planet Zemlja naš je jedini dom. Moramo ograničiti globalno zagrijavanje na 1,5 °C. Djelovati moramo sada i zajedno.” Charles Michel (predsjednik Europskog vijeća)

Postignut dogovor na konferenciji o klimi. Evo što je 200 zemalja svijeta zaključilo!

UN-ova klimatska konferencija u Glasgowlu završila je u subotu (13.11.) globalnim sporazumom čiji je cilj barem učvrstiti nadu da bi se globalno zagrijavanje moglo održati na 1,5 stupnjeva Celzija i tako spasiti svijet od katastrofalnih posljedica klimatskih promjena, javlja Reuters...

Sporazum je rezultat dvotjednih pregovora koji su trebali završiti u petak ali su se produžili za jedan dan kako bi se uravnotežili zahtjevi zemalja koje su najviše izložene klimatskim promjenama, velikih industrijskih sila i onih čije je korištenje ili izvoz fosilnih goriva ključno za njihov

ekonomski razvoj.

“Ovo je trenutak istine za naš planet”, rekao je Sharma u zadnjim satima konferencije, obračunajući se izaslanicima. “Svijet želi da preuzmemo rizik...Zajedno ćemo ili uspjeti ili propasti”, istaknuo je...

Zemlje sudionice ove klimatske konferencije usvojile su, u subotu, sporazum u kojem se prvi put spominju fosilna goriva, ali je formulacija u posljednji trenutak izmijenjena iz “postupno ukidanje” u “postupno smanjivanje”, što je izazvalo veliko razočaranje čelnika COP26 Aloka Sharme. Imenovan “Klimatski pakt iz Glasgowa”, usvojen je nakon dva tjedna teških pregovora... Svjedočeći o težini

postizanja sporazuma, Sharma je rekao da je “duboko razočaran” zbog izmjena koje su morale biti uvedene u sporazum na zahtjev Kine i Indije.

Mnoge otočke države, uključivo i predstavnika Fidžija, kritizirale su što je u posljednjim trenucima usvojena izmjena iz “postupno ukinuti” u “postupno smanjivati” korištenje ugljena.

Ipak, radi se o prvom dogovoru o ugljenu i prvom eksplicitnom spominjanju fosilnih goriva u nekom UN-ovom klimatskom sporazumu.

Konačni tekst također poziva na postupno ukidanje subvencija za fosilna goriva, a države da do kraja sljedeće godine ojačaju ciljeve o emisijama plinova do 2030. kako bi se pokušalo ograničiti opasno zagrijavanje...

Kina, najveći emitter stakleničkih plinova, i Saudijska Arabija, najveći izvoznik nafte u svijetu, bile su među skupinom zemalja koje su htjele spriječiti konačni dogovor, uključujući stavku o protivljenju subvencijama na fosilna goriva koja su glavni uzrok globalnog zatopljenja, otkrila su dva izvora za Reuters u petak.

Dodao je da je nacrt klimatskog sporazuma “pročišćen” nakon “transparentnog” procesa u kojem su izbalansirana stajališta gotovo 200 država.

Znanstvenici upozoravaju da bi prekoračenje praga zagrijavanja od 1,5 stupnjeva Celzija izazvalo ekstreman porast razine mora i katastrofalne vremenske ekstreme, uključujući suše, monstruozne oluje i šumske požare daleko gore od onih koji se već događaju.

www.nacional.hr/postignut-dogovor-na-konferenciji-o-klimi-u-glasgowlu
www.consilium.europa.eu/hr/infographics/paris-agreement-eu

NIMA SPLITA DO SPLITA

Krajem listopada i početkom studenog uvijek sam u Hercegovini. Došla je i moja kćer sa svojim djevojčicama. S njima sam i ja 2.11. otišla pomirisati more, naravno u Split. Ljeti je pun turista k'o mravinjak mrava. Sada Split pripada, uglavnom, Splitsanima i turistima kojima ne smeta ni kiša ni bura. Mirnije mogu razgledati povijesne znamenitosti, a bude i sunčanih dana. More puno zdravije miriše kad ga bura malo rashladi.

SPLIT

Što misliti o gradu starijem od 1 700 godina? Jednostavno je to kazao Ilica Krajač u pjesmi „Nima Splita do Splita“, koju je otpjevala Tereza Kesovija u duetu s Tonijem Kljakovićem daleke 1964. na Splitskom festivalu zabavne glazbe. Pjesma je osvojila prvu nagradu publike.

Samo dvije strofe da podsjetim „zaboravne“, a mlađi ako, ih zanima lako će stihove i glazbu naći na raznim portalima:

*Ča nije bija pametan
ti stari rimski car
a ime mu je
sami znate, Dioklecijan*

*Palac je svoj sagradija
da nije zna ni sam
na najlipšem dlu svita
taman usrid Splita.*

Split je grad i luka u srednjoj Dalmaciji, drugi grad po veličini u Hrvatskoj. Sjedište je Splitsko-dalmatinske županije, gospodarsko i kulturno središte Dalmacije sa 167 121 stanovnika (popis 2011.). Nećemo o gospodarskim

temama. O tome će oni koji su stručni za to.

Prošetat ću splitskom rivom – to me uvijek vrati u djetinjstvo. Danas je oblačno, pada slaba kiša i to je najljepše vrijeme za šetnju. U Splitu sam, prvi put, bila 1963. kao učenica kotorskovaljske osnovne škole. Prvi put vidjela plavo more! Nažalost, tada sam se odvojila od učenika gledajući izlog cipela i tri/četiri sata bila u strahu kako ću pronaći svoje školsko društvo. No sve se dobro završilo. U Split sam dolazila i kao srednjoškolka. Moja je obitelj u Splitu ljetovala godinama – po želji mog supruga. Pa, kad netko kaže more, meni je u pameti Split.

Split leži na Marijanskom poluotoku, koji s otokom Čiovom zatvara Kaštelanski zaljev. U zaleđu su Mosor (1339 m) i Kozjak (780 m) s Kliškim vratima (360 m). Baš ta Kliška vrata su pogodna veza s područjima udaljenim od mora. Tako je Split, imao pomorsku i kopnenu vezu sa svijetom. To je pogodovalo njegovu razvitku. Brodskim i trajektnim linijama povezan je s otocima te s Italijom (Ancona). Autocestom je povezan sa Zagrebom, Rijekom, a izgradnjom Pelješkog mosta bit će brže doći do Dubrovnika (i sada postoji magistrala uz obalu mora do Dubrovnika, ali prolazi kroz našu Bosnu i Hercegovinu, pa su tu zapetljani granični prelazi, a i nije „brza“). Splitska zračna luka je u Kaštel Štafiliću, 20 km od grada. Broj putnika veći je od 1,5 milijuna godišnje (zaboravit ćemo 2020. i ovu 2021. u kojoj se manje putuje zbog pandemije coronavirusa).

Split svi vežu za rimskog cara Dioklecijana, koji je tu izgradio ljetnikovac iako je splitsko područje bilo naseljeno puno prije. Dioklecijan je svoju palaču izgradio oko 300-te godine uz Aspalathos – Spalatum: ilirsko-grčko naselje. Split je u sastavu Rimskog carstva, Bizanta. Poslije crkvenog sabora u Splitu (925.-928.) Dalmacija i Hrvatska bile su

sjedinjene u crkvenom pogledu. A, Splitski se čvršće povezuju s Hrvatskom zbog poljoprivrede i stočarstva. U Hrvatskom kraljevstvu je od 1105. za vrijeme kralja Krešimira IV. Njime upravljaju hrvatski i humski plemići, pa i bosanski kralj Tvrtko Vukčić Hrvatinić. Potom su tu Mlečani, Austrijanci, kratko Francuzi, pa opet Austrijanci i napokon se 1918. vraća u okrilje Hrvatske. Dvadeseto stoljeće ostavit ćemo povijesti, a danas je Split značajan gospodarski, turistički i kulturni grad Hrvatske.

Arheološki ostatci villa rustica, akvedukta i nekropola (Meje, Manuš, Gripe, Poljud, Špinut, Sustipan) govore nam o dalekoj prošlosti. Tijekom vremena u Dioklecijanovoj palači građene su crkve, samostani – rađao se novi grad u okviru rimskih zidina, a potom se širio dalje, kao što sve novo, mlado, puno snage i ambicije raste i širi se. Ako vas zanima ta daleka prošlost pronađite izvješće Tome Arhiđakona iz XII. stoljeća. Sačuvani su neki spomenici iz doba romanike (toranj katedrale i šesterostrana propovjedaonica nastala 1257. godine darom kneginje Kolafise, udovice *splitskog* kneza) i gotike (Papalićeva palača, danas Muzej grada Splita). Naravno da su tu i obilježja u renesansnome stilu (kuća obitelji Karepić na Narodnome trgu, palača Grisogono-Cipci na Peristilu) itd. Uz svu tu povijest raste suvremeni Split: u blizini Gripa; tipskim višekatnicama izgrađen je Split II, pa istočnije Split III, moderno naselje Žnjan... U Splitu su izgrađeni ili preuređeni i prošireni mnogi sportski objekti za održavanje Osmih mediteranskih igara 1979. Split raste i u ovom našem XXI. stoljeću novi su: srednjoškolski centar, studentski kampus, sveučilišna knjižnica, zgrade nekih fakulteta, Spaladium arena...

Kada dođete u Split šćite od istoka ka zapadu uz more, svakako se popnite na Marijan (n/m visina 178 m). Kad od obale krenete kroz Dioklecijanovu palaču nemojte završiti šetnju pozdravljajući znamenitog Grgura Ninskog. Da biste sebi priskrbili malo više sreće svakako je nezaobilazan palac njegove noge.

Split je poznatom kiparu Meštroviću bio drag, pa je sagradio palaču na Mejama u kojoj je sada Galerija Meštrović. Galeriju ćete svakako posjetiti i perivoj s izloženim Meštrovićevim djelima. Za jednog godišnjeg odmora, moja trogodišnja kćer nije htjela napustiti taj predivni prostor. Kaže joj stariji brat: pa nisi kip da te ostavimo uz taj zeleni grm. Uz fakultete koji su uobičajeni na sveučilištima u Splitu postoji i: Sveučilišni studijski centar za studije mora, Međusveučilišni studij mediteranske poljoprivrede...

U gradu se nalaze: Institut za oceanografiju i ribarstvo, Institut za jadranske kulture i melioraciju krša, Hrvatski hidrografski institut, Mediteranski institut za istraživanje života (MEDILS). Tu je i sjedište Centra za regionalne aktivnosti za Program prioritetnih akcija Mediteranskog akcijskoga plana, specijalizirane institucije UN-a za zaštitu čovjekove okoline.

Split, kao i mnogi europski gradovi ima katedralu. Ova je zanimljiva, jer je izgrađena na temeljima carske palače stare gotovo osamnaest stoljeća. Posvećena je sv. Dujmu (Duji, kako kažu Splitski) kada su njegove relikvije iz Solina, gdje je mučen, prenesene u katedralu. Katedrala je, prije svega, danas liturgijsko mjesto o čijem tisućljetnom kontinuitetu najbolje govore nedjeljne mise, a iznimno je svečana procesije na dan splitskog zaštitnika Svetog Dujma. Znamenitiji dio katedrale su vratnice koje je 1214. u orahovini izradio Splitski Andrija Buvina, na čija dva krila su prikazani prizori iz Evandjelja: od Gabrielova navještenja do Kristova uskrsnuća. U katedrali su mnoga povijesno značajna umjetnička djela raznih autora, a tu je i bočni oltar sv. Anastasija Akvilejskoga, koji je izradio veliki Juraj Dalmatinac 1448. Katedrala ima i bogati muzej. Na **zvonik katedrale** (57 m) pela sam se kao pučkoškolka. Srednjovjekovna građevina započeta u 13. stoljeću. Zvonik je početkom XX. stoljeća temeljito obnovljen i ponešto izmijenjen. Danas je moguće popeti se na vrh zvonika, s kojega se pruža nesvakidašnji pogled na cijeli Split.

Franjevačka provincija Presvetog Otkupitelja, sa sjedištem u *Splitu*, nastala 1735., diobom od Franjevačke provincije Bosne Srebrene. Franjevce možete posjetiti u samostanu i crkvi sv. Ante na Poljudu, te sv. Franu uz Rivu... Nezaobilazno Gospino svetište u Splitu je *crkva Gospe od Zdravlja*, sagrađena 1937. godine. Vijeće franjevačkih zajednica u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, 16. travnja 1996. godine osniva u Splitu Franjevački institut za kulturu mira. Split je pun povijesnih sakralnih i drugih objekata. Dioklecijanova palača i središte grada na popisu je svjetske baštine od 1979.

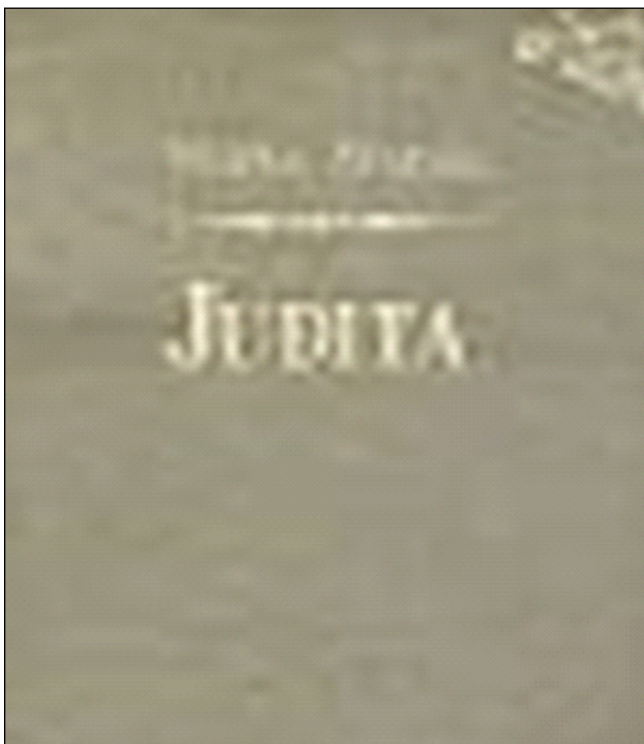
Kako je nogomet najvažnija „sporedna“ stvar u svijetu tako je i u Splitu NK Hajduk „svetinja“. No, danas (14.11.2021.) na Poljudu igra hrvatska nogometna reprezentacija protiv Rusije. I, pobijedili smo: 1:0, pa će izbornik Dalić s hrvatskom nogometnom momčadi na svjetsko prvenstvo u Katar 2022. Neka ih prati Božji blagoslov.

Marko Marulić

Ove godine Split je u znaku književnika i humanista

Marka Marulića (1450.-1524.) te njegove „Judite“. Marulić je rođen u splitskoj plemićkoj obitelji, koja se od 1463. nazivala i Pecenić ili Pečenić. U rodnom gradu stekao je osnovnu naobrazbu. Vjerojatno je studirao u Italiji. Kasnije u Splitu obavlja razne službe. Ponekad putuje u Veneciju i Rim. Pisao je na latinskom, hrvatskom i talijanskom jeziku. Jedan je od najčitanijih europskih autora njegova vremena. „Brojna djela na latinskom jeziku obuhvaćaju duhovne pjesme, poslanice, elegije, himne i epigrame, a izuzetan su uspjeh doživjeli prozni spisi religijskoga, poučnoga i teološkoga usmjerenja... Domoljubna raspoloženja očituju se u *Molitvi suprotiva Turkom*. Na hrvatskom jeziku napisao je i biblijsku poemu *Suzana*, znatan broj nabožnih, marijanskih i moralističkih pjesama, nekoliko domoljubnih i zabavno-poučnih pjesama te temeljno djelo stare hrvatske književnosti, ep *Judita*, zbog kojega je prema općem mišljenju zaslužio naslov: oca hrvatske književnosti. Zbog izuzetnog smisla za književno oblikovanje i slikovitost izraza, i zbog uspjele kompozicije i mnogostruke simbolike koja u mitsku prapovijest projicira i suvremena pitanja, ep nije samo najstarije nego i jedno od vrhunskih ostvarenja cjelokupne hrvatske književnosti, a može se mjeriti s najboljim svjetskim književnim ostvarenjima toga vremena...” (Milivoj Solar, Književni leksikon str. 298-299).

„Judita“ je napisana 1501., a prvi put tiskana 13. kolovoza 1521. u Mlecima. Djelo je Marulić posvetio svojemu krsnom kumu don Dujmu Balistriliću, splitskom kanoniku. Sljedeće godine je drugo, a 1523. i treće izdanje. Zapažena je i izvan granica Hrvatske i prevedena na mnoge svjetske jezike.

Marulić je umro u Splitu 5. siječnja 1524. Prema njegovoj želji, pokopan je u crkvi Sv. Frane. Nadgrobna ploča s obiteljskim grbom i natpisom obnovljena je krajem XVI. Latinski natpis u hrvatskom prijevodu glasi: „Prastricu Marku Maruliću, slavnu zbog neporočna života, plemenitosti i učenosti, i prezasluznom ocu istog imena Aleksandar Marulić i braća spomenik obnoviše“.

Prvo i jedino cjelovito izdanje Judite koje čuvaju franjevci dubrovačkog samostana Male braće, digitalizirano je i kao takvo dostupno za listanje u Muzeju grada Splita.

„Kako bi se kamen temeljac hrvatske književnosti približio ponajprije učenicima i studentima, ali i svim govornicima hrvatskoga jezika, skupina znanstvenika Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje u kojoj prevladavaju znanstvenici s Odjela za povijest hrvatskoga jezika i povijesnu leksikografiju, prilagodila je Marulićev stari čakavski i današnjim generacijama slabo razumljiv stih na suvremeni prozni hrvatski standardni jezik. Naklada ovog izdanja od 17.000 primjeraka koje će se dijeliti uz Nedjeljni Jutarnji list i novi prilog Svijet kulture 12. rujna, ali i svim srednjim školama, tiskan je uz potporu Ministarstva kulture i medija kako bi Marulićevo djelo bilo dostupno svima.“ (Damir Krajač, Jutarnji list, 7.9.2021.)

Moje putovanje u Split završavamo „Juditom“ da i naš mali Glasnik obilježi petstotu obljetnicu objavljivanja ovog znamenitog djela.

Luca Koroman

Hvali se Perica Ivici:

- Ja sa bio jako pametno dijete!
- Prohodao sam s devet mjeseci.
- A, Ivica njemu:
- Ja sam bio još pametniji! Pustio sam ih da me nose četiri godine.

Učiteljica zamoli učenika da napiše rečenicu na ploči

- Jučer sam bio u školi.
- Zatim upita Ivicu:
- Je li ta rečenica točno napisana?
- Ivica:
- Apsolutno ne! Pa, jučer je bila nedjelja!

Govori učiteljica učenicima:

- Sporo pišete, sporo zbrajate, sporo mislite... Ima li nešto što radite brzo?
- Ivica:
- Brzo se umorimo.

Dođe Ivica iz škole i mama ga pita:

- Sine, jesi imao kontrolni?
- Jesam Mama !
- Jesi imao problema s pitanjima?
- Nisam. Imao sam problema sa odgovorima!

Zagonetka

- Pita učiteljica malog Ivicu?
- Puna škola đaka, a nigdje vrata! – što je to!?
- To vam je, učiteljice,
- ZAGONETKA!!! - odgovori Ivica.

Dolazi Ivica iz škole i upita mamu:

- Ima li što slatko?
- Kaže mama:
- Ima.
- Ivica:
- Super! A što?
- Mama:
- Slatki kupus.

Dođe Ivica u trgovinu i pita:

- Imate li mentol bombone?
- Prodavač mu odgovori da nemaju.
- Sutradan Ivica opet dođe u prodavnicu i pita:
- Imate li mentol bombone?
- Prodavač mu odgovori da nemaju.
- Dođe opet Ivica u istu trgovinu i pita: Imate li mentol bombone?
- Prodavac odgovori:
- Nemamo i ako još jednom dođeš i pitaš za mentol bombone, istjerat ću te van sjekinom.

Dođe opet Ivica u istu trgovinu i upita:

- Imate li sjekiru?
- Nemamo. E dobro, onda ćete mi dati mentol bombone.

Profesor matematike upita Pericu zbog čega je na kontrolnom ostavio praznu stranicu, a on će na to:

- E pa to sam profesore računao napamet!

Učiteljice, ne bih vas htio plašiti, ali mi je tata jučer rekao da ako kući donesem još jednu jedinicu, netko će dobiti ozbiljne batine.

Šeta Perica sa ocem gradom pa pita otac Pericu:

Je li ovo škola u koju ideš?

Da tata!

E vidiš i ja sam išao u istu školu kao i ti prije 20 godina.

E sad mi je jasno zašto mi ravnatelj kaže da takvog idiota kao što sam ja nije sreo 20 godina.

Kolač sa pekmezom i keksom

3 jaja

3 žlice šećera

50 ml ulja

50 ml jogurta

6 žlica brašna

korica limuna

pola praška za pecivo

Za fil:

5 kašika pekmeza od marelice

50 g mljevenog [keksa](#) (može plazma)

prah šećer za posipanje

vanilin šećer

Priprema:

Umutiti jaja sa šećerom, dodati brašno sa praškom za pecivo, dodati koricu limuna, jogurt, ulje i sve dobro izjednačiti. Pleh obložiti pek papirom pa istresti pola tijesta i rasporediti. Peći na 200 stupnjeva oko 15 minuta. Izmiješati pekmez i keks pa sipati na pečen biskvit i rasporediti. Preko sipati ostatak testa. Peći

još 20 minuta. Vruć kolač posuti vanilin šećerom i prah šećerom.

Uživajte!

Svjeto

Nema raja bez rodnoga kraja!